

Snart kan Niklas gå i skolan igen

Publicerat i dag, 04:00

Foto: Jonas Eriksson "Terapeuterna lärde oss så mycket som fick oss att förstå, och kunna stödja, Niklas bättre", säger hans mamma Eva.

I fyra år har 14-årige Niklas vägrat gå till skolan. Han har gråtit, bråkat, haft utbrott och vänt på dygnet. Med hjälp av ett behandlingsteam som besökt familjen i hemmet är Niklas snart redo att börja skolan igen. Här berättar hans mamma.

Det var Niklas första dag i femte klass. Mamma Eva hade kört honom till skolan, och var på väg till jobbet. Då ringde hennes mobiltelefon. Skolsköterskan berättade att Niklas bara låg och grät, och hade ont i magen. Eva fick vända om och hämta honom.

Från och med den dagen ville Niklas inte gå till skolan mer.

→De första dagarna efteråt var jag med honom där, och då gick det någorlunda. Sedan vägrade han följa med mig på morgnarna, han grät, slogs och sparkade när jag försökte få med honom. I dag vet vi att han hade svår ångest, då förstod vi inte vad det var, berättar Eva.

Fyra år har gått sedan dess. Är då Niklas knappt varit i skolan alls, och då både han själv och familjen har mått mycket, mycket dåligt. Niklas har isolerat sig hemma, han har varit våldsam, han har vägrat träffa någon utanför familjen.

Skolan, barnpsykiatri och so-cial-tjänsten i Solna kommun gjorde allt de kunde för att hjälpa Niklas och familjen, säger Eva och hennes man Olle. Ändå räckte det inte till för att vända situationen. Inte förrän kommunen kopplade in ett behandlingsteam som specialiserat sig på att ge intensiv hjälp till barn med långvarig skolvägran. I dag är Niklas 14 år och långsamt på väg tillbaka till en skolgång.

Niklas skolvägran kan tyckas ha börjat plötsligt. Men som många andra barn som under lång tid stannar hemma från skolan, hade Niklas problem sedan tidigare, även om ingen riktigt förstätt varför.

→Han var ett "strulligt" barn, berättar Eva och Olle. Niklas var väldigt begåvad, men krånglig. Alla förändringar var jobbiga för honom, att åka i väg på semester till exempel.

Föräldrarna förstod inte varför Niklas så ofta bråkade och grät när de skulle göra något som egentligen var roligt. Han fungerade dåligt i grupper, det blev lätt bråk omkring honom. Han sa precis vad han tänkte, till vem som helst, och vuxna tyckte ofta att han var uppstudsigt och jobbig.

→Dålig uppfostran, menade många, säger Eva. Och vi undrade många gånger själva vad vi gjort för fel.

Redan några år innan Niklas började skolvägra hade skolöverläkaren i Solna misstänkt att Niklas kunde ha Aspergers syndrom. Men någon utredning kom då aldrig i gång. När Niklas slutat gå till skolan fick familjen kontakt med BUP, barn- och ungdomspsykiatri.

→Tack och lov, säger Eva. Olle och jag gick dit och vi fick mycket stöd. Niklas var bara med ett par gånger, han var arg på alla människor, och kallade dem för "bupjävlar".

Vi fick inte honom med oss.

I stället började två terapeuter från BUP komma hem till familjen två gånger i veckan. En av dem, psykolog med utredningskompetens, utredde Niklas och kom fram till att han hade asperger.

→Terapeuterna var helt suveräna, säger Eva, det var jätteskönt att de kom. De lärde oss så mycket som fick oss att förstå, och kunna stödja, Niklas bättre. Som att han behöver få veta om allt som ska hända på förhand, att han har svårt för miljöbyten, är känslig för höga ljud. Vårt liv blev lite lättare då. Men Niklas ville inte träffa terapeuterna, han gömde sig.

Niklas stannade hemma under hela femman. Skoluppgifterna gjorde han hemma. Han fick åka in till skolan och göra de nationella proven på kvällstid, och fick bra resultat.

På höstterminen i sjätte klass fick Niklas börja i en specialskola för elever med Aspergers syndrom.

→Där var de jättebra, säger Eva och Olle. Men det fungerade bara delvis, Niklas var för otrygg och ångestfylld.

På hösten i sjuan började Niklas må sämre. Han var aldrig i skolan, han hade börjat missköta hygien, han vände på dygnet och satt all sin vakna tid vid datorn. Ingen tycktes kunna påverka honom. Han var ofta arg på föräldrar och syskon, fick utbrott och var fysiskt våldsam. Eva kunde sedan länge bara jobba sporadiskt. Någon av föräldrarna måste alltid vara hemma, hela familjen blev allt mer isolerad.

→Det kändes som om familjen höll på att slås sönder, vi var helt utmattade. Det hade gått så långt att vi hade börjat tala om behandlingshem, säger Olle. Samtidigt kändes det fruktansvärt, som det värsta tänkbara för Niklas. Det var ju hos oss som han hade sin trygghet.

Det var då som Solna kommun föreslog att man skulle ta hjälp från ett behandlingsteam från Magelungens behandlingscenter. Kbt-terapeuterna Ia Sundberg Lax och Robert Palmér gick tillsammans med familjen igenom Niklas svårigheter, och gjorde upp ett schema för arbetet. De kom överens om att till att börja med försöka få Niklas att få lite mer struktur på dagarna, att komma upp ur sängen på morgonen, tvätta sig, äta middag med familjen, allt med små steg i taget. Robert förklarade för Niklas att de visste att det skulle bli jobbigt för honom, men att de var säkra på att det skulle få honom att må bättre.

Det enda som Niklas egentligen ville göra var att sitta vid datorn. Därför blev tid vid datorn den "belöning" han kunde tjäna ihop till genom att följa schemat. Genom varje litet steg tjänade han in datortid. Övrig tid var datorn avstängd.

→Jag trodde aldrig att det här skulle fungera för Niklas, säger Eva. Men Olle och jag bestämde oss för att följa det som Ia och Robert sa, det kändes som vår sista chans.

Terapeuterna hade förberett föräldrarna på att det skulle bli stormigt i början. Och så blev det. Niklas fick raseriutbrott och slog sönder nästan allt i sitt rum – utom datorn.

→Som förälder håller man ju på att gå i bitar, säger Olle, man lider så av att se sitt barn må dåligt. Det kändes hemskt att avstänga Niklas från datorn, där hade han ju sitt enda sociala liv. Men redan efter några dagar märkte vi att det fun-gerade, han följde schemat och han började må bättre av det. Han blev lugnare och gladare, han började leka med sina syskon, och var mer tillsammans med oss. Det gick förvånansvärt fort.

Hela tiden fanns terapeuterna "bakom ryggen", säger föräldrarna. De första veckorna kom de hem till familjen varje dag, och Eva och Olle kunde ringa dem när som helst.

→Annars hade vi aldrig klarat av det, säger Eva. De stöttade oss verkligen till hundra procent. Det var också bra att vi inför Niklas kunde hänvisa till Ia och Robert, det var de som fattade beslutet. Så småningom kunde Niklas själv förhandla med dem om extra datortid.

Niklas kontakt med syskon och föräldrar har blivit mycket bättre, han är inte våldsam längre och det är lugnare hemma i familjen. Han har fortfarande ångest, men har fått ny medicinering som verkar hjälpa lite bättre än den tidigare. Bit för bit är han på väg tillbaka till skolan, en liten skola med kunskaper om hans funktionsnedsättning. En mentor därifrån besöker honom varje vecka, och Niklas åker dit två gånger i veckan och träffar sin lärare, lämnar sina hemuppgifter och får nya.

→Man kan faktiskt säga att Niklas har kommit tillbaka till livet tack vare teamet, säger Eva. Även om det finns många svårigheter kvar så har det vänt, det är det viktiga.

Niklas, Eva och Olle heter egentligen någonting annat.

Malin Nordgren

malin.nordgren@dn.se

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.